

Személyes beadvány

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 111/1344-2/2014	
Erkezett: 2014 OKT 14.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 1 mappa db	Min!

Észrevételek a Kúria Mfv. I. 10. 022/2014/7. végzésével kapcsolatban
(Regionális Környezetvédelmi Központ)

Összefoglaló

- A Regionális Környezetvédelmi Központ (REC) számára biztosított joghatóság alóli mentesség tartalma és terjedelme pontosan megegyezik az ENSZ és az EU magyarországi székhellyel rendelkező intézményei részére biztosított joghatóság alóli általános mentességgel;
- amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítaná az 1996-os REC székhely-megállapodás alkotmányellenességét, akkor automatikusan kétségbe vonná az ENSZ szakosított szervezetei kiváltságáról és mentességéről szóló 1947-es ENSZ egyezmény, valamint az EUSZ-hez és az EUMSZ-hez csatolt, az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló 7. jegyzőkönyv alkotmányos helyzetét is;
- az 1996-os REC székhely-megállapodás, valamint a REC nemzetközi jogi státuszát megkérdőjelező állítások alaptalanok:
  - o az 1996-os REC székhely-megállapodás a magyar jog alapján megkötött, kihirdetett, majd hatályon kívül helyezett nemzetközi szerződés. Ennek érvényessége, nemzetközi szerződési státusza sem a nemzetközi jog, sem a magyar jog alapján nem kérdőjelezhető;
  - o REC mind az alapítói akarat, mind a számára biztosított kiváltságok és mentességek, mind pedig valós működése alapján nemzetközi (kormányközi) szervezatként működött és működik, nem pedig „nemzetközi jellegű magyar jogalanyként”;
- a jogorvoslathoz való jog nem egyenlő a magyar bíróság előtti jogorvoslathoz való joggal. A nemzeti joghatóság alóli mentesség ugyanis a nemzetközi szervezetek rendszertani sajátossága. Ennek tükrében a nemzetközi szervezetek jogvitáikat, így pl. munkaügyi jogvitáikat, belső eljárások keretében rendezik. A magyar jogalkotó – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – a nemzetközi szervezetek ilyen belső vitarendezési eljárását az érintett szervezet saját ügyének tekinti,
- az a tény, hogy az 1996-os REC székhely-megállapodás kormányrendelettel került kihirdetésre nem valósít meg jogforrástani alkotmányellenességet. A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásra vonatkozó akkor hatályos szabályok szerint ez annak volt a mechanikus következménye, hogy a megállapodást a Kormány erősítette meg, ezért neki is kellett kihirdetnie. Éppen ellenkezőleg, a törvény általi kihirdetés valósított volna meg alkotmányellenes helyzetet, mert ilyen esetben az Országgyűlés elvonta volna a Kormány hatáskörét,
- az alapügy felperese a REC-vel fennálló munkaviszonya alatt élvezte a REC nemzetközi szervezet státuszából fakadó valamennyi kedvezményt, így különösen a jövedelem adó és ÁFA alóli mentességet. Jogviszonya megszűntetésekor emellett jelentős (adómentes) végkielégítést kapott. Utólag viszont vitatja a REC nemzetközi jogi státuszát, mely ellentétes a munkaviszonya alatt tanúsított magatartásával.

I. A Kúria kezdeményezése

A Kúria kezdeményezése arra irányul, hogy

- 1) állapítsa meg a Magyar Köztársaság Kormánya és a Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ (REC) jogállásáról szóló megállapodás (a továbbiakban: székhely-megállapodás) kihirdetéséről szóló 9/1996. (VI. 21.) Korm. rendelet 6. cikk 1. pontjának azon szövegrészének (i) alaptörvény-ellenességét, valamint (ii) nemzetközi szerződésbe ütközését, mely a REC számára a magyar joghatóság alóli általános mentességet biztosít,
- 2) állapítsa meg a diplomáciai vagy egyéb mentesség esetében szükséges eljárásról szóló 1973. évi 7. tvr. 5. § (1) bekezdésének azon szövegrészének alaptörvény-ellenességét, mely szerint a mentesség fennállásának tekintetében a külpolitikáért felelős miniszter nyilatkozata köti az eljáró bíróságot.

II. Az első kérdésről

II.1 A Kúria kifogása

Az alapul fekvő munkaügyi jogvita kapcsán a felperes a jogorvoslati lehetőség hiányát kifogásolja, amely szerinte ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való joggal, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal.

A Kúria Alkotmánybírósághoz intézett kérelmének alátámasztásául gyakorlatilag elfogadja a felperes azon érvelését, mely szerint a REC nem minősül nemzetközi szervezetnek, ekképp a kormányrendelet által kihirdetett megállapodás sem minősül nemzetközi szerződésnek. Így ezen jogszabály mindössze egy olyan magyar belső jogforrás, amelynek alkotmányossága, illetve nemzetközi szerződésbe ütközése korlátozás nélkül vizsgálható.

A Kúria továbbá kifogásolja a székhely-egyezmény jogforrási szintjét, mely – megítélése szerint – jogforrástani alkotmányellenességet valósít meg.

II.2 A joghatóság alóli általános mentesség gyakorlata a magyar jogban

A Kúria kifogása: A Kúria első helyen kifogásolja azt, hogy a székhely-megállapodás nemcsak a REC „környezetvédelmi küldetéséhez” kapcsolódó ún. funkcionális mentességet, hanem a magyar joghatóság alóli általános mentességet is biztosít. A Kúria szerint a joghatóság alóli általános immunitás alkotmányos aggályokat vet fel.

Kifejtés: a Kúria láthatóan nem veszi figyelembe, hogy a REC székhely-megállapodásban foglalt, a joghatóság alóli általi immunitási klauzula (angol eredeti verziója) szó szerint megegyezik az e tárgyban mintának tekintett, Magyarország által is elismert és horizontálisan alkalmazott ENSZ egyezmény – az ENSZ szakosított intézményeinek kiváltságairól és

mentességeiről szóló 1947. évi Egyezmény¹ – III. cikke, 4. bekezdésében foglalt általános megfogalmazással. E szerint:

„A szakosított intézményeket, azok bárhol található és bárkinek birtokában levő javait és tulajdonát a joghatóság alól mentesség illeti, kivéve, ha arról valamely meghatározott esetben kifejezetten lemondott.”²

A székhely-megállapodás 6. cikk 1. pontja ehhez képest:

„A Regionális Központ, valamint annak bárhol, bárkinél lévő tulajdona és pénzeszközei mentesek a joghatóság minden formája alól, kivéve, ha arról valamely esetben a Regionális Központ kifejezetten lemondott.”³

Magyarországon több ENSZ szakosított szervezet is fenntart irodát. Ezen irodák működésének feltételeit rögzítő székhely-megállapodások háttérjogszabályként kifejezetten utalnak az említett 1947-es egyezményre⁴.

Magyarország tehát – hasonlóan az ENSZ többi tagállamához – rendszer szinten biztosít a Magyarországon székhellyel rendelkező nemzetközi szervezetek számára általános mentességet a joghatóság alól. A REC részére biztosított ilyen kedvezmény semmiben nem tér el a más nemzetközi szervezetek részére biztosított mentességtől, valamint teljes mértékben megegyezik a nemzetközi gyakorlattal (ld. I. melléklet).

Amennyiben a REC székhely-egyezmény által biztosított ilyen mentesség alaptörvény-ellenes lenne, akkor ez valamennyi Magyarországon működő nemzetközi szervezettel kapcsolatban megállapítható lenne, ami nyilvánvalóan Magyarország széles körű nemzetközi jogsértését eredményezné.

II.3 A székhely-megállapodás és a REC nemzetközi jogi státusza

A Kúria felvetése: mivel a Kúria nemcsak az Abtv. 25. § szerint az Alaptörvénybe, hanem a 32. § (2) bekezdés szerint a nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítását is kérte, tényszerűen elfogadta a felperes azon érvelését, hogy mivel a REC nem nemzetközi szervezet, ezért a nem is lehet alanya nemzetközi szerződésnek. Ebből következően a székhely-megállapodás nem nemzetközi szerződés, amelynek mint belső jogi normának a nemzetközi szerződésbe ütközése szabadon vizsgálható.

---

¹ 1967. évi 23. tvr. az Egyesült Nemzetek szakosított intézményeinek kiváltságairól és mentességeiről New Yorkban 1947. november 21-én kelt Egyezmény kihirdetéséről.

² Angol eredeti szöveg: „The specialized agencies, their property and assets, wherever located and by whomsoever held, shall enjoy immunity from every form of legal process except in so far as in any particular case they have expressly waived their immunity.”

³ Angol eredeti szöveg: „The REC, its property and assets wherever located and by whomsoever held, shall enjoy immunity from every form of legal process, except insofar as in any particular case when the REC has expressly waived its immunity.”

⁴ 203/2007. (VII. 31.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Egyesült Nemzetek Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) között a FAO Európai és Közép-Ázsiai Regionális Hivatala, a FAO Közép- és Kelet-Európai Alregionális Hivatala, valamint a Közös Szolgáltató Központ felállításáról szóló megállapodás kihirdetéséről, XI. cikk, 18. bekezdés, 2008. évi XVI. törvény a Magyar Köztársaság Kormánya és az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatala közötti Megállapodás kihirdetéséről, VI. cikk (1) bekezdés.

A felperes érvelése több hibás jogi és ténybeli állításon alapul. Ezek:

- a) nemzetközi szerződés csak nemzetközi (kormányközi) szervezettel köthető;
- b) a REC nem nemzetközi (kormányközi) szervezet, hanem magyar jogalany;
- c) azaz a székhely-megállapodás nem nemzetközi szerződés, ekképp a REC nem kaphat joghatóság alóli mentességet.

Kifejtés:

Ad a) Kivel köthető nemzetközi szerződés?

Nyilvánvalóan téves a felperes azon állítása, mely szerint nemzetközi szerződés csak a szerződések jogáról szóló 1969-es bécsi egyezmény⁵ szerinti nemzetközi (azaz kormányközi) szervezettel köthető. Maga az egyezmény hatálya ugyanis célzottan le van szűkítve az államok és a kormányközi szervezetek közötti szerződéses kapcsolataira. Az egyezmény 3. cikke ezért kifejezetten deklarálja, hogy az a tény, hogy annak hatálya nem terjed ki az államok és a nem kormányközi szervezetek közötti megállapodásokra, nem érinti ezen jogalanyok közötti megállapodások nemzetközi jogi érvényességét vagy kikényszeríthetőségét⁶.

Hasonlóképpen, a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 2. § a) pontja – valamint a székhely-megállapodás megkötésekor hatályos 1982. évi 27. tvr. 1. § a) pontja – is egyértelművé teszi, hogy nemzetközi szerződést a magyar állam „más állammal vagy a nemzetközi jog szerződéskötési képességgel bíró egyéb alanyával” (azaz nemcsak kormányközi szervezettel) köt. Közismert ugyanis, hogy a nemzetközi jog és a nemzeti jogrendszerek, így a magyar jog is, számos olyan entitást ismertnek el a nemzetközi jog alanyaként, kötnék velük nemzetközi szerződést, amelyek nem tekinthetők a szerződések jogáról szóló bécsi egyezmény szerinti kormányközi szervezetnek (pl. Szuverén Máltai Lovagrend⁷).

Az 1969-es bécsi egyezmény a REC nemzetközi szerződéskötési képessége szempontjából tehát semmilyen formában nem releváns.

---

⁵ 1987. évi 12. törvényerejű rendelet a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződés kihirdetéséről

⁶ „3. cikk - Az egyezmény hatályán kívül eső nemzetközi megállapodások

Az a tény, hogy az egyezmény hatálya nem terjed ki az államok és a nemzetközi jog más alanyai közötti, vagy a nemzetközi jog ezen más alanyai közötti, illetve a nem írásos formában kötött nemzetközi megállapodásokra, nem érinti:

- a) az ilyen megállapodások jogi erejét;
- b) az egyezményben foglalt minden olyan szabálynak ezekre történő alkalmazását, amelyeknek a nemzetközi jog alapján az egyezménytől függetlenül alávetettek;
- c) az egyezmény alkalmazását az államok egymás közti viszonyában olyan nemzetközi megállapodások esetén, amelyeknek a nemzetközi jog más alanyai és részesei.”

⁷ 147/1990. (VII. 18.) KE határozat a Magyar Köztársaság és a szuverén Máltai Lovagrend közötti diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról

Ad b) A REC mint nemzetközi szervezet

Bár a fenti a) pont szerint a REC nemzetközi (kormányközi) szervezeti státusza a joghatóság alóli mentesség kérdésének megítélésében nem releváns, fontos bemutatni, hogy a *REC mind az alapítói akarat, mind a számára biztosított kiváltságok és mentességek, mind pedig valós működése alapján nemzetközi (kormányközi) szervezetnek tekintendő.*

A REC-et 1990-ben a magyar kormány, az Egyesült Államok kormánya, valamint az Európai Bizottság hozták létre, melyhez később összesen 31 állam kormánya csatlakozott. A REC alapokmánnal rendelkezik, amely megállapítja a REC nemzetközi jogképességét. A REC-nek az alapító kormányoktól és a székhely szerinti országtól (azaz Magyarországtól elkülönült) szervezete van, melynek legfőbb döntéshozó testülete a részes kormányok által delegált képviselőkből álló közgyűlés. A REC 17 országban tart fenn irodát.

A REC nemzetközi szervezeti státuszát mind a székhely-megállapodás, mind pedig az azt hatályon kívül helyező 2014. évi XIII. törvény expressis verbis megerősíti⁸. Félrevezető torzítás a felperes azon állítása, mely szerint a REC alapokmány (a felperes szóhasználatával: Alapító Okirata) a REC-et „nemzetközi jellemzőkkel bíró magyar jogalanyként” definiálja. A kérdéses dokumentum II.1.2 pontja ugyanis a REC-et „nemzetközi jellegű szervezetként” határozza meg, melynek székhelye Szentendrén (azaz Magyarországon van)⁹. *A REC tehát valamennyi rendelkezésre álló jogforrás szerint nemzetközi jogalanyisággal rendelkező kormányközi szervezet, melynek székhelye történetesen Magyarországon van.*

Fontos hangsúlyozni továbbá, hogy a REC mint nemzetközi szervezet jogállása és működési gyakorlata részleteiben is megfeleltethető a Magyarországon székhellyel rendelkező nemzetközi szervezetekéhez (ld. I. melléklet). Így a REC vezető tisztségviselői diplomáciai mentességet élveznek, járművei „DT” forgalmi rendszámmal közlekednek, nem magyar állampolgár munkavállalói széles körű adókedvezményben részesülnek, stb.

A *REC* tehát mind a jogállásával kapcsolatos valamennyi dokumentum, mind pedig valós működése alapján *rendelkezik a nemzetközi szervezetekre vonatkozó valamennyi attribútummal.*

Ad c) A székhely-megállapodás mint nemzetközi szerződés

A fenti – nem alapos – állításokon túl sem a Kúria, sem a felperes nem terjesztett elő olyan érvet, mely szerint a székhely-megállapodás a magyar jog alapján ne minősülne nemzetközi szerződésnek. Azt ugyanis az akkor hatályos magyar jogszabályok szerint érvényesen jött létre, került kihirdetésre, és a 2014. évi XIII. törvény által érvényesen vesztette hatályát. *A székhely-megállapodás tehát a magyar jog által elismert, a joghatóság alóli mentesség megállapítására alkalmas nemzetközi szerződés volt.* A Kúria felhívása tehát két nemzetközi szerződés egymással való összehasonlítására irányul, amely nem szerepel az Alkotmánybíróság hatáskörei között.

⁸ 2. cikk (3) bekezdés: „A Regionális Központ független, pártsemleges, nem érdekképviseleti, nem nyereségérdekelt nemzetközi környezetvédelmi szervezet.”

⁹ „REC is a body of international character with a seat in Szentendre.”

II.4 *A magyar bíróság mint a jogorvoslathoz való jog érvényesítésének kizárólagos letéteményese*

A Kúria kifogása: a Kúria megkereséséből az olvasható ki, hogy a jogorvoslathoz való jogot csak a magyar bíróságok joghatóságának megállapításával látja biztosítottak.

Kifejtés: e tekintetben először is ki kell emelni, hogy az *Alaptörvény nem a magyar bíróság előtti jogorvoslatról* beszél, hanem *általában jogorvoslatról*. Nyilvánvaló, hogy a nemzetközi gyakorlattal összhangban magyar jog is számos olyan magán- vagy közjogi kivételt ismer, amikor nem a magyar bíróság rendelkezik joghatósággal.

Ennek egy kiemelt esete a nemzetközi szervezetek nemzeti joghatóság alóli mentessége. A nemzeti joghatóság alóli mentesség a nemzetközi szervezetek rendszeralkotó sajátossága, mely nélkül ezen szervezetek nem tudnák nemzetközi feladatukat a székhely szerinti jogalkotótól és jogalkalmazó hatóságoktól függetlenül végezni. Ennek tükrében a nemzetközi szervezetek pl. munkaügyi jogvitáikat, így a REC is, belső eljárások keretében rendezik.

A magyar jogalkotó – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – a nemzetközi szervezetek ilyen belső vitarendezési eljárását az érintett szervezet saját ügyének tekinti és nem vizsgálja a joghatóság alóli mentesség megadása során.

II.5 *A kihirdető jogszabály jogforrási szintje*

A Kúria kifogása: a Kúria véleménye szerint az a tény, hogy az – egyébként már hatályát veszített székhely-megállapodás – mindössze kormányrendeleti szintű, megalapozza a jogforrástani alkotmányellenességet.

Kifejtés: a nemzetközi szerződéseket kihirdető jogi norma jogforrási szintjének megválasztása nem önkényes, hanem a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos törvényi szintű jogszabály állapítja meg. A székhely-megállapodás megkötése idején hatályos, alapvetően a népköztársasági közjogi intézményrendszerre épülő 1982. évi 27. tvr. csak kivételesen rendelte el a nemzetközi szerződések törvényi szintű kihirdetését (sőt, maga a kihirdetés sem volt általánosan kötelező). Az, hogy a székhely-megállapodás kihirdetésére kormányrendelettel és nem törvénnyel került sor, a tvr. 13. § (1) bekezdésének azon mechanikus következménye volt, hogy a megállapodást nem az Országgyűlés, hanem a Kormány erősítette meg. *A székhely-megállapodás törvény szintű kihirdetésére tehát csak egy konkrét törvényi szintű rendelkezés megsértésével kerülhetett volna sora*, amely maga is alkotmányellenes helyzetet idézett volna elő, ugyanis ez esetben az Országgyűlés elvonta volna a Kormány hatáskörét.

A hatályos 2005. évi L. törvény – amely a tvr.-től radikálisan eltérő szabályozási logikát követ – 9. §-a már tartalmi alapon definiálja a kihirdető jogszabály jogforrási szintjét. E szerint az Országgyűlés hatáskörébe – alapvetően törvényalkotási tárgyba – tartozó nemzetközi szerződéseket törvénnyel kell kihirdetni. Ennek megfelelően került sor a REC új székhely-egyezményének kihirdetésére a 2014. évi XIII. törvénnyel. Meg kell említeni azonban, hogy a jogalkotói gyakorlat a nemzetközi szervezetek ilyen típusú megállapodásaival kapcsolatban nem következetes. Így pl. a FAO-val kötött székhely-egyezmény¹⁰ kihirdetésére is kormányrendeletben került sor 2007-ben, holott az kiváltságok és mentességek széles körét definiálja.

---

¹⁰ Ld. 4. lj.

III. A második kérdéstről

A Kúria kifogása: a Kúria szerint a diplomáciai mentességről esetében szükséges eljárásról szóló 1973. évi 7. tvr. 5. § (1) bekezdése, mely szerint a diplomáciai mentesség fennállásának a tárgyában a külpolitikáért felelős miniszter nyilatkozata köti az eljáró bíróságot alkotmányellenes, mert sérti a bírói függetlenség elvét és lényegileg a bíró ítélkezési tevékenységében való utasítását valósítja meg.

Kifejtés: e tekintetben fontos hangsúlyozni, hogy a nemzetközi jogi kötelezettségek, így a nemzetközi szerződések teljesítéséért való felelősség a nemzetközi jog alapján a kormányt terheli. Olyan, mint az alapul fekvő ügyben az első fokú bíróság által követett, bírói gyakorlat kialakulása, amely egyedi esetek kapcsán – a magyar joghatóság ad hoc megállapítása által – erodálja a más államok vagy a nemzetközi szervezetek által jogszabályban lefektetett kiváltságait és mentességeit, nemcsak magyar, hanem nemzetközi jogi jogkövetkezményekkel is jár, melyek orvoslására a magyar kormánynak végső soron nincs belső jogi hatásköre. A nemzetközi jog szabályai szerint a diplomáciai testülettel a külügyminiszter tartja a kapcsolatot a protokoll szolgálaton keresztül. Ekképp a külügyminiszter rendelkezik megalapozott információval arról, hogy egy adott személy, szervezet diplomáciai mentessége fennáll-e, illetve annak mi a tartalma. A Kúria által kifogásolt rendelkezés célja tehát nem a bírói mérlegelés korlátozása, hanem a diplomáciai mentesség fennállásának a kérdésében a megalapozott, következetes „egycsatornás” ténymegállapítás lehetővé tétele.

IV. A felperes magatartása

Kiemelt figyelmet érdemel, hogy *a felperes mint amerikai állampolgár maga is éveken keresztül igénybe vette a REC nemzetközi jogi státuszából fakadó kedvezményeket*, mely jogállást – a fenti kedvezményekre tekintet nélkül – utólagos vitat. A felperes az alapul fekvő jogvitát azután kezdeményezte, hogy a REC-től mint munkáltatótól jelentős végkielégítést fogadott el, mellyel maga is elismerte a jogvita lezárását.

V. Az Alkotmánybíróság lehetséges döntésének jogkövetkezményei

4/1997. (I. 22.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította hatáskörét a nemzetközi szerződések kihirdető magyar jogszabály normakontrollja kapcsán. Az Alkotmánybíróság azt is kimondta azonban, hogy az alkotmányellenesség megállapítása nem érinti Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeit. Az összhang megteremtése érdekében az Alkotmánybíróság ilyenkor felfüggesztheti a határozatának végrehajtását. Az ilyen típusú határozat feltételezi, hogy vagy a magyar jog, vagy pedig a kifogásolt nemzetközi szerződés módosítható.

Amennyiben az Alkotmánybíróság helyt adna a Kúria első kérésének és megállapítaná a székhely-megállapodás kifogásolt rendelkezésének alaptörvény-ellenességét, akkor mind belső jogi, mind nemzetközi jogi, mind pedig politikailag kezelhetetlen helyzet jönne létre:

- a székhely-megállapodásban foglalt joghatóság alóli mentesség tartalma és terjedelme megegyezik az ENSZ szakosított szervezetei számára biztosított mentességgel. Amennyiben a REC kapcsán az ilyen általános mentesség alkotmányellenesnek minősülne, akkor ez kétségbe vonná a vonatkozó 1947-es ENSZ egyezmény, sőt az EU mentességeiről szóló jegyzőkönyv magyarországi alkalmazhatóságát, is. Az 1947-es

- egyezmény azonban nem Magyarország és az ENSZ között jött létre, hanem egy univerzális multilaterális egyezmény, melynek újratárgyalását – az említett EU jegyzőkönyvhöz hasonlóan – Magyarország saját aktusával nem tudja kikényszeríteni;
- a székhely-megállapodás már nem hatályos. Azonban a joghatóság alóli mentességre vonatkozó rendelkezése megegyezik a hatályos, 2014-ben kihirdetett új székhely-egyezménnyel. Amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítaná a már nem hatályos székhely-megállapodás alkotmányellenességét, egyúttal kétségbe vonná a hatályos 2014. évi XIII. törvényt is, amely egyébként nem tárgya alkotmányos felülvizsgálatnak;
  - a Duna Bizottság mellett a REC az egyetlen magyarországi székhellyel rendelkező nemzetközi szervezet. Új székhely-egyezménye többéves tárgyalás után 2014 februárjába lépett hatályba. Ez az új megállapodás, mely egyébként bővíti a REC által élvezett mentességek körét, tükrözi a felek politikai egyetértését a REC tartós és gyümölcsöző magyarországi jelenléte kapcsán. Amennyiben ezen megállapodás alkotmányossága megkérdőjelezhetővé válik, az a REC számára tartósan bizonytalanná tenné a működés feltételeit, valamint erodálná a felek között fennálló pozitív politikai kapcsolatot, amely nem teremtene kedvező légkört a frissen hatályba lépett új székhely-egyezmény felülvizsgálatához.

I. Melléklet

A Magyarországon székhellyel rendelkező egyes nemzetközi szervezetek legjellemzőbb kiváltságai és mentességei

Rövidítések:

- REC: Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ (90/1996. (VI. 21.) Korm. rendelet, 2014. évi XIII. törvény)
- FAO: az Egyesült Nemzetek Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) Európai és Közép-Ázsiai Regionális Hivatala, a FAO Közép- és Kelet-Európai Alregionális Hivatala, valamint a Közös Szolgáltató Központja (203/2007. (VII. 31.) Korm. rendelet)
- UNNHCR: az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (UNHCR) Globális Szolgáltató Központja és Regionális Képviselője (2008. évi XVI. törvény)
- ETI: Európai Innovációs és Technológiai Intézet (2010. évi CLXVI. törvény)

	REC	FAO	UNHCR	ETI
Joghatóság alóli mentesség	<p>6. cikk (1), 6. cikk (2)¹¹</p> <p><i>A Regionális Központ, valamint annak bárhol, bárkinél lévő tulajdona és pénzeszközei mentesek a joghatóság minden formája alól, kivéve, ha arról valamely esetben a Regionális Központ kifejezetten lemondott.</i></p>	<p>XI. cikk, 18. bekezdés (visszaul a 1967. évi 23. tvr.-rel kihirdetett általános ENSZ immunitási egyzményre)</p> <p><i>A szakosított intézményeket, azok bárhol található és bárkinek birtokában levő javait és tulajdonát a joghatóság alól mentesség illeti, kivéve, ha arról valamely meghatározott esetben kifejezetten lemondott.</i></p>	<p>VI. cikk (1) bekezdés (visszaul a 1967. évi 23. tvr.-rel kihirdetett általános ENSZ immunitási egyzményre)</p> <p><i>A szakosított intézményeket, azok bárhol található és bárkinek birtokában levő javait és tulajdonát a joghatóság alól mentesség illeti, kivéve, ha arról valamely meghatározott esetben kifejezetten lemondott.</i></p>	<p>1.cikk (a) pont visszaul az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyvre</p> <p><i>A Jegyzőkönyvben szereplő Európai Unióra vonatkozó összes hivatkozást az EIT-re vonatkozó hivatkozásnak kell tekinteni;</i></p> <p>A Jegyzőkönyv 16. cikke alapján: <i>Az a tagállam, melynek területén az [ETI] székhelye van, a harmadik országoknak az Unióhoz akkreditált képviselői számára a szokásos diplomáciai mentességeket és kiváltságokat biztosítja.</i></p>

¹¹ A dőlt betű az új székhely-egyezmény megfelelő szakaszait jelzi.

<p>A szervezet vagyontárgyainak és jövedelmeinek adómentessége</p>	<p>8. cikk (1), 8. cikk (1) a) pont</p> <p><i>A Regionális Központ vagyontárgyai, helyiségei, jövedelme és egyéb tulajdona mentes minden adó- és illetékfizetés alól (kivéve a helyi adókat, illetve azon díjakat, amelyek közüzemi szolgáltatások fejében járnak).</i></p>	<p>VIII. cikk, (14) bekezdés</p> <p><i>A FAO tulajdona, jövedelme és más javai mentesek:</i> a) minden egyenes adó alól; mindazonáltal a FAO nem kéri olyan adók alóli mentesítését, amelyek a közüzemi szolgáltatások ellenértékeit képezik;</p>	<p>VII. cikk (6) a) pont</p> <p><i>A UNHCR pénzeszközei és vagyontárgyai, jövedelmei és egyéb tulajdona mentes:</i> a) minden fajta egyenes adó alól, azzal, hogy a UNHCR nem kéri azon adók alól való mentesítését, melyek a valóságban a közüzemi szolgáltatások fejében járó díjaknak felelnek meg;</p>	<p>8. cikk (1) bekezdés</p> <p><i>Az EIT, annak eszközei, bevételei és más vagyontárgyai valamennyi közvetlen adó alól mentességet élveznek. Ez nem csupán az EIT tulajdonában álló vagyontárgyakra és eszközökre vonatkozik, hanem az általa bérelt vagy részére egyéb módon hozzáférhetővé tett vagyontárgyakra és eszközökre is, amennyiben ezek a közvetlen adók egyébként az EIT-vel szemben kerülnének kiszabásra.</i></p>
<p>A szervezet forgalmi adó, jövedéki adó és vámmentessége</p>	<p>8. cikk (1)(2), 8. cikk (1) a)-b)</p> <p><i>1. A Regionális Központ vagyontárgyai, helyiségei, jövedelme és egyéb tulajdona mentes</i> - a hivatalos használatra, valamint kiadványai tekintetében behozott vagy kivitt tárgyak tekintetében minden behozatali vagy kiviteli tilalom és korlátozás alól.</p> <p><i>2. A Regionális Központ jogosult az 1. Cikkben foglalt feladatai ellátására az általa vásárolt termékek és szolgáltatások árában foglalt általános forgalmi adó visszatérítésére a vonatkozó hatályos jogszabályokkal összhangban.</i></p>	<p>VIII. cikk (14) bekezdés a), 15. bekezdés b)</p> <p><i>A FAO tulajdona, jövedelme és más javai mentesek:</i> b) minden vám és behozatali vagy kiviteli tilalom és korlátozás alól a FAO által hivatalos használatra behozott vagy kivitt tárgyak tekintetében; mindazonáltal a mentesség felhasználásával behozott cikkek az ország területén nem eladhatók, kivéve a kölcsönösen elfogadott feltételek esetében; a) A FAO mentes a működtetéssel és tranzakciókkal kapcsolatos adók és illetékek, valamint a hivatali munkához szükséges kiemelt beszerzésekre kivethető és általában kivetésre kerülő fogyasztási adók,</p>	<p>VII. cikk (6) b), (8) bekezdés</p> <p><i>A UNHCR pénzeszközei és vagyontárgyai, jövedelmei és egyéb tulajdona mentes:</i> b) a UNHCR hivatalos használatára behozott vagy kivitt tárgyak tekintetében minden vám, valamint tilalom és korlátozás alól, feltéve, hogy a mentesség felhasználásával behozott cikkeket nem fogják az Országban eladni, csak a Kormánnyal együttesen megállapított feltételek mellett;</p> <p><i>8. A UNHCR mentes a működtetéssel és tranzakciókkal kapcsolatos adók és illetékek, valamint a hivatali munkához szükséges beszerzésekre kivethető és általában kivetésre kerülő jövedéki adók, forgalmi</i></p>	<p>8. cikk (2) bekezdés</p> <p><i>Az EIT mentességet élvez a jövedéki adók, forgalmi adók és egyéb közvetett adók alól, amennyiben az EIT általi hivatalos felhasználás céljából olyan ingó- és ingatlanvagyon, illetve szolgáltatások nagymértékű beszerzését végzi, amelyekre az ilyen vámok és adók általában kivethetők. Az EIT által, Magyarország területén beszerzett termékek és szolgáltatások vonatkozásában, az általános forgalmi adó, jövedéki adó és egyéb közvetett adók alóli mentesség biztosítása adóvisszatérítés formájában történik, a magyarországi diplomáciai képviselőknek vonatkozó eljárési szabályok szerint.</i></p>

		<i>forgalmi adók, díjak és egyéb közvetett adók alól.</i>	<i>adók, díjak és egyéb közvetett adók alól. Az Ország területén beszerzett termékek és szolgáltatások vonatkozásában az általános forgalmi és jövedéki adók alóli mentesség biztosítása adóvisszatérítés formájában történik, a diplomáciai képviseletekre és azok tagjaira vonatkozó szabályok szerint.</i>	
A hivatali kapcsolattartás védelme	9. cikk (1), 9. cikk (2) <i>A Regionális Központ hivatalos levelezése és más hivatalos közlései tekintetében semmiféle korlátozás nem alkalmazható.</i>	VII. cikk (9) bekezdés <i>A FAO-t hivatalos közlései tekintetében legalább olyan kedvező elbánás illeti meg, amilyen elbánást a Kormány a posta, a kábeltávíratok, távíratok, rádiótávíratok, fényképtávíratok, távbeszélő közlések és más közlések elsőbbsége, díja és illetéke, valamint a sajtó és a rádió tájékoztatására szánt közlések díja tekintetében bármely más kormánynak, illetve diplomáciai képviseletének megad.</i>	VIII. cikk (1) bekezdés <i>A UNHCR-t hivatalos érintkezése tekintetében legalább olyan kedvező elbánás illeti meg, mint amelyet a Kormány a levelezés, a kábeltávíratok, távfénymásolatok, távbeszélő-, távírati-, telex, illetve más közlések elsőbbsége, díja és illetéke tekintetében bármely más kormánynak, ideértve annak diplomáciai képviselőit is, vagy más kormányközi nemzetközi szervezetnek biztosít.</i>	Ld. joghatóság fent
A szervezet vezető tisztségviselőinek, és tisztségviselőinek jogállása és kedvezményei	11. cikk (1) bekezdés, 10. cikk (1) bekezdés <i>A Regionális Központ Igazgatótanácsának tagjait, az Ügyvezető Igazgatót, az Igazgatóság tagjait, valamint az igazgatási és technikai személyzetet, házastársaikat és olyan hozzátartozóikat, akik</i>	XII. cikk (19) bekezdés <i>A FAO tisztségviselőket a Magyar Köztársaság területén és tekintetében a következő kiváltságok és mentességek illetik meg: [...] e) mentesség a közvetlen adózás minden formájától a</i>	XI. cikk (2) bekezdés <i>A UNHCR tisztségviselőit, az Országban tartózkodásuk időtartama alatt, a következő könnyítések, kiváltságok és mentességek illetik meg: [...] f) Mentesség a UNHCR által fizetett illetmény és egyéb</i>	9. cikk (1) bekezdés <i>A Rendelet 11. Cikkének 2. bekezdésével összhangban a Jegyzőkönyv 11-15., valamint 17. Cikkeit az Igazgatóra és a tisztségviselőkre is alkalmazni kell. [...] az Igazgatóra és a tisztségviselőkre a következő rendelkezések vonatkoznak:</i>

	<p>ellátásáról gondoskodnak, a nemzetközi jognak a nemzetközi szervezetek tisztviselőire vonatkozó alapelveivel összhangban a következő kiváltságok és mentességek illetik meg:</p> <p>[...]</p> <p>b) mentesek a Regionális Központ által fizetett illetmény és egyéb járandóság tekintetében az adózás alól;</p> <p>c) mentesek házastársukkal és általuk eltartott hozzátartozóikkal együtt bevándorlást korlátozó szabályok, valamint a külföldiek bejelentésére vonatkozó előírások alól, s amennyiben vízumkötelezettek, úgy a vízumot díjmentesen kapják meg;</p> <p>d) a fizetési eszközök beváltása tekintetében ugyanazokat a könnyítéseket élvezik, mint más nemzetközi szervezet magyarországi képviselőinek tagjai; [...]</p> <p>f) joguk van berendezési és személyes használati tárgyukat vámmentesen behozni a Magyar Köztársaságban első ízben történő átvétele alkalmával.</p>	<p>FAO által fizetett jövedelem és kiegészítő hozzájárulások tekintetében;</p> <p>f) mentesség a nem magyar állampolgárságú tisztviselők részére a közvetlen adózás minden formájától a Magyar Köztársaság területén kívülről származó jövedelmek tekintetében;</p> <p>g) mentesség, bevándorlási korlátozások és idegenrendészeti eljárás alól házastársukkal és eltartott hozzátartozóikkal együtt; [...]</p> <p>j) ugyanolyan védelmet és hazatérési lehetőséget kell biztosítani számukra, valamint családtagjaik és háztartásuk más tagjai részére, mint amilyen a diplomáciai testületek tagjait megilleti nemzetközi válsághelyzet esetén;</p> <p>k) [...] ugyanolyan vám- és adómentességet, importkorlátozások és tilalmak alóli mentességet élveznek bútoraik és berendezési tárgyaik behozatala vonatkozásában; gépkocsijuk behozatalát, eladását, cseréjét illetően, ugyanazon szabályok érvényesülnek tekintetükben, mint a diplomáciai képviselők hasonló rangú tagjai esetében.</p>	<p>járandóság tekintetében az adózás bármely formája alól;</p> <p>g) Mentesség a közvetlen adózás minden formája alól az Országon kívüli forrásból származó jövedelmük tekintetében;</p> <p>h) Az Irodavezető, valamint UNHCR Irodához rendelt bármely UNHCR tisztviselő által a magyar piacon vásárolt árucikkekben, illetve szolgáltatásokban foglalt általános forgalmi és jövedéki adót az adóhatóságok a diplomáciai képviseletek és tagjai részére kialakított általános forgalmi és jövedéki adó visszatérítési szabályoknak és feltételeknek megfelelően térítik vissza;</p> <p>[...]</p> <p>m) Joguk van személyes használatra vámmentesen behozni:</p> <p>(i) berendezési tárgyaikat és személyes használati tárgyaikat, egy vagy több szállítmányban és ezt követően pedig a további szükséges kiegészítéseket, ideértve a gépjárműveket, az Országának az oda akkreditált diplomáciai képviselőkre és/vagy nemzetközi szervezetek tagjaira vonatkozó szabályozásával összhangban,</p> <p>(ii) személyes használatra vagy fogyasztásra és nem ajándékozásra vagy eladásra</p>	<p>a) Az EIT által kifizetett illetmények, bérek és járandóságok, [...] mentesek a nemzeti adók alól.</p> <p>b) Az Igazgató és a tisztviselők által a magyar piacon - magyarországi hivataluk elfoglalásától számított két évig - beszerzett árucikkek és szolgáltatások árában benne foglalt áfát és jövedéki adót az adóhatóságok a Magyarország területén működő nemzetközi szervezetek itt tartózkodó tisztviselői részére történő áfa és jövedéki adó visszatérítésére vonatkozó szabályok szerint térítik vissza, feltéve, hogy e személyek nem magyar állampolgárok vagy magyarországi állandó lakosok.</p> <p>c) A harmadik országbeli szokásos tartózkodási helyének a Közösség vámterületére történő áthelyezésekor az Igazgató és a tisztviselő jogosult személyes vagyontárgyainak (beleértve bútorait, háztartási célú ingóságait és egy személyes használatra szánt gépjárművét) vámmentes behozatalára.</p> <p>d) Mentesség kizárólag az érintett személy által a szokásos lakóhelyének a Közösség vámterületére történő áthelyezésétől számított tizenkét hónapon belül szabad forgalomba bocsátott személyes</p>
--	--	--	--	---

			szolgált cikkeket ésszerű mennyiségben;	vagyontárgy vonatkozásában adható meg.[...]
Mentesség a pénzügyi korlátozások alól	<p>7. cikk, 7. cikk</p> <p><i>A Regionális Központ pénzügyi ellenőrzés, szabályozás vagy fizetési moratóriumra vonatkozó korlátozás nélkül</i></p> <p><i>1. bármilyen külföldi fizetési eszközt és betétet tarthat, valamint rendelkezhet bármilyen fizetési eszközben lévő devizaszámla felett;</i></p> <p><i>2. szabadon átutalhatja külföldi fizetési eszközét és alapjait az egyik országból a másik országba, valamint átválthatja bármely külföldi fizetési eszközét bármely más külföldi fizetési eszközre.</i></p>	<p>IX. cikk (16) bekezdés</p> <p><i>a) A FAO minden pénzügyi ellenőrzésre, szabályozásra vagy fizetési korlátozásra való tekintet nélkül</i></p> <p><i>(i) bármilyen mennyiségű értékpapírt, valutát és aranyat tarthat, továbbá devizaszámláját bármilyen valutában vezetheti;</i></p> <p><i>(ii) pénzt, tőkéjét, kötvényeit, aranyát és valutáját szabadon átutalhatja egyik országból a másikba, illetve a Magyar Köztársaság területén belül, továbbá a birtokában lévő valutát bármely másik valutára átválthatja.</i></p>	<p>VII. cikk (9) bekezdés</p> <p><i>A UNHCR minden pénzügyi ellenőrzésre, szabályozásra vagy fizetési korlátozásra való tekintet nélkül</i></p> <p><i>a) szerezhethet be erre felhatalmazott kereskedelmi ügynökségektől, tarthat és használhat fel bármilyen mennyiségű értékpapírt, aranyat vagy bármilyen valutát, továbbá vezethet devizaszámlát bármilyen valutában;</i></p> <p><i>b) pénzt, értékpapírjait, aranyát és valutáját szabadon átutalhatja egyik országból a másikba, illetve az Ország területén belül, továbbá a birtokában lévő valutát bármely másik valutára átválthatja.</i></p>	

